

Klášteřínský kostel Čtrnácti sv. Pomocníků v Kadani projde do roku 2020 rozsáhlou obnovou. Biskupství litoměřické získalo padesátimilionovou dotaci z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Prostředky budou použity na obnovu střechy a restaurování maleb a mobiliáře kostela. Projekt je realizován ve spolupráci s městem Kadaň.

Hlavním cílem projektu je zlepšení stavu této národní kulturní památky. Dále jde o posílení zabezpečení památky a její digitalizaci. Výstupy digitalizace budou prezentovány v rámci expozice i prostřednictvím dalších kanálů. V neposlední řadě je cílem obnovy zpřístupnění dosud nepřístupné části kulturní památky a rozšíření jejího provozu na celoroční.

OBNOVA KLÁŠTEŘNÍHO KOSTELA V KADANI

V současné době již restaurátoři pracují v severní boční lodi kostela, kde provedli průzkum kaple sv. Kříže a kaple sv. Antonína Paduánského a započali s postupným restaurováním maleb a štukové výzdoby. Do restaurátorských ateliérů byla odvezena část mobiliáře, mimo jiné i barokní zpodobnění, při jejichž demontáži byly v jižní lodi objeveny náhrobníky rytířského rodu Vicztumů. V roce 2017 došlo k demontáži varhan a jejich přemístění do restaurátorské dílny.

Souběžně s pracemi, které jsou prováděny v rámci získané dotace, pokračuje v jižní lodi kostela i restaurování maleb prováděné Akademií výtvarných umění (AVU).

Klášteř provozuje Městské muzeum v Kadani, které zde zajišťuje i průvodcovskou službu. Ačkoliv je nyní z důvodů restaurátorských prací omezena prohlídka chrámu, návštěvníci mají stále možnost prohlédnout si kněžiště, kde se nacházejí místní nejkrásnější díla výtvarného

umění pozdní gotiky a rané renesance - malby následovníků Lucase Cranacha st. z doby kolem roku 1530 nebo soubor lobkoviczké funerální plastiky z 1. čtvrtiny 16. století, kterému vévodí tumba Jana Hasištejnského z roku 1516 od Ulricha Creutze. Klášteřínské prostory je pak možno navštívit beze změny.

Veškeré informace k prohlídkám naleznete na www.kultura-kadan.cz

Ing. Kristýna Solníčková, MBA

Klášteřínský kostel v Kadani

Foto: Petr Liebscher

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

V úterý 11. července 2017 byly demontovány barokní zpvědnice v jižní lodi františkánského kostela Zvěstování Páně a Čtrnácti svatých Pomocníků v Kadani. Následující čtyři roky zde bude probíhat restaurování nástěnných maleb. Souběžně budou restaurovány také zmíněné zpvědnice, které pocházejí nejspíše z počátku 80. let 17. století (nesou na sobě tříkrálový žehnačí nápis „C+M+B 1682“, pořízený 6. ledna toho roku).

Dočasné odstranění zpvědnic z prostoru jižní lodi uvolnilo úsek kostelní stěny, který 335 let nikdo nemohl spatřit v celém rozsahu. Nachází se tu čtyři náhrobní kameny, náležející příslušníkům rytířského rodu Vicztumů (Fictumů). Byly vidět v úzké mezeře mezi zadní stěnou zpvědnic a zdí kostela. Historické bádání na ně upozornilo roku 2001. Akademie výtvarných umění v Praze, pověřená restaurováním nástěnných maleb v jižní lodi kostela, prováděla v létě 2014 miniaturní kamerou průzkum šterbin a dutin ve zdech. Při té příležitosti byl prohlédnut i prostor za zpvědnicemi, ověřující velmi dobrý stav dochování uvedených náhrobníků. Některé detaily ale zůstaly pohledu kamery skryty pod věkovitými pavučinami. Teprve

NOVÉ NÁLEZY NÁHROBNÍCH KAMENŮ VICZTUMŮ

či v Podbořanech. Významným způsobem podporovali činnost kadaňských františkánů, v jejichž klášteře se dávali pohřbívat.

Nově odhalené náhrobníky náležejí zesnulým potomkům, kterým nebylo dáno vstoupit svými vlastními činy do historie. Náhrobní kameny jsou tak jednou z mála možností, jak doplnit naše poznání rodu Vicztumů o nám dávno zapomenuté členy rodiny. Předběžně je řadíme ke 4. či 5. generaci rodu, která v Čechách působila. Podle svědectví samotných náhrobníků byly tři zemřelé děti potomky Buse Vicztuma, jehož přesné rodopisné zařazení je ještě úkolem dalšího historického bádání: Magdaléna starší († 1559), Magdaléna mladší († 1566), a jejich bratr Jiří († 1566).

kamenická značka autora, která snad bude moci posunout historické poznání dále.

Při odstraňování zpvědnic ale došlo ještě k dalšímu, spíše nečekanému objevu. Pod jednou z nich byl totiž nalezen ještě pátý náhrobník. Vzhledem ke stavu dochování a způsobu jeho umístění zatím není možné zjistit více přesných informací. Zřejmě je pouze to, že se jedná o figurální náhrobník s postavou šlechtičny v renesančních šatech, u jejíž hlavy se nachází erb s orlicí, zatímco u nohou má erb vicztumovský. Vztah dotyčné zemřelé k rodu Vicztumů je tedy nepochybný. Předběžně se domníváme, že jde o Magdalenu z Kolovrat, manželku Bernardina Vicztuma, a tudíž babičku Jindřicha Vicztuma.

V souvislosti s následnou demontáží kostelních lavic došlo v průběhu léta k odhalení dalších náhrobních kamenů. Tentokrát jde o památky ještě starší, přispívající k prohloubení našeho poznání dějin regionu. Výtvarný styl a použitý typ písma v torzovitě zachovaných nápisech je zařazuje do doby pozdní gotiky. Dva náhrobníky opět s jistotou náležejí rodu Vicztumů, jeden z nich je datován letopočtem 1507. K plnému vyhodnocení dochovaného historického materiálu se bude moci přistoupit po dokončení restaurátorských prací na stěnách jižní lodi kostela a demontáží lešení, jež nyní zakrývá danou část chrámové podlahy.

Literatura:

August Sedláček: heslo Fictum z Fictumu, in: Ottův slovník naučný, IX. díl, Praha 1895

Josef Opitz: Das Kaadner Franziskanerkloster, Kadaň 1924

Lukáš Gavenda: Náhrobní kameny pánů z Fictumu v Kadani a v Klášteřci nad Ohří, in: Renesanční sochařství a malířství v severozápadních Čechách (sborník z konference, uspořádali Michaela Hrubá a Petr Hrubý), Ústí nad Labem 2001

Petr Hlaváček: Čtrnáct svatých Pomocníků. K pozdně středověké spiritualitě elit a její christocentrické dimenzi, Praha 2014

Zpracoval Mgr. Lukáš Gavenda, Městské muzeum v Kadani

při nynějším plném odhalení stěny s náhrobníky bylo možné dosavadní zjištění doplnit o další informace.

Čtveřice náhrobních kamenů je vytvořena z opuky a pečlivě vsazena přímo do stěny chrámu. Rozměry nalezených památek, obsah německých náhrobních textů i sochařské ztvárnění podob pohřbených jedinců plně odpovídá jejich připsání zemřelým mladistvým potomkům Vicztumů. Tento rod byl s místem nálezu spojen již od počátku 2. poloviny 15. století a v regionu žil až do převratných událostí vyplývajících z bitvy na Bílé hoře roku 1620. Vicztumové působili jako páni Klášteřce a části Krušnohoří, jejich stopu zaznamenáváme také v Teplicích

Naproti tomu Jindřich Vicztum, zesnulý už r. 1552, byl synem Dětricha Vicztuma a vnukem Bernardina Vicztuma z egerberské větve rodu, jejíž vztahy ke klášteři františkánů jsou doložitelné již od r. 1474. Bernardinův náhrobník byl odhalen podobným způsobem pod jinou zpvědnicí již v 70. letech 20. století. Náhrobní nápisy uvádějí pouze úmrtní data zesulých, takže k jejich dožitému věku nebo o způsobu smrti nemáme žádné informace. Obě stejnojmenné Vicztumovny jsou zachyceny ve své dívčí podobě s rozpuštěnými vlasy (Magdalena st. má na hlavě věneček) a ve zdobných šatech s balonovými rukávy. Jiří Vicztum je oblečen do plisovaného úboru se širokými rukávy. Náhrobník Jindřicha Vicztuma zdobí pouze rodový erb, takže se přímo nedozvíme, zda zemřel v dětském či starším věku.

Autorem náhrobníku je jménem dosud neznámý kameník či sochař, jemuž lze připisat i tvorbu jiných památek tohoto druhu, jak bylo konstatováno již r. 2001. Počítáme sem např. náhrobní kámen důlního podnikatele Christopa Meynera z Annabergu, pohřbeného také ve františkánském kostele v Kadani, nebo náhrobníky Šmohařů z Rochova, pocházející z bývalých Kralup u Chomutova, uložené nyní v expozici Oblastního muzea v Chomutově. Na nově odhalených náhrobnících vicztumovských dětí však byla nalezena

